

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Martini Bonacinæ Vtrivsque Signatvræ Referendarii
Compendium Omnium Operum de Theologia Morali,
omnibusque conscientiæ nodis**

Bonacina, Martino

Coloniæ Agrippinæ

Pœnitentia, Pœnitens.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41152

De pœna legis, Azor. lib. 6. c. 7. Carb. lib. 8. de leg.

De pœna conventionali, Mol. d. 317. Garz. cap. 12. Lopez

19. 31. de contract.

Sot. l. 1. quest. art. 6. conclusion. c. cum secundum. de her.

Castro de just. haret. pun. lib. 2. cap. 6. & d. leg. pœna l. 2.

post Fel. c. 1. de const. probat, bona ante sententiam confiscanda,

quando quis in hæresin lapsus est, ob quam ipse bona

confiscantur: contrarium asserit Salon. 2. 2. q. 62. Mol. d. 95.

Azor. lib. 5. c. 7. q. 3. Covar. 4. decr. p. 2. c. 6. §. 1. commun. vid. Navar. c. 23. n. 118.

Aut etiam) Couar. l. c. 10. vers. 10.

Aut etiam solvendam) Cou. l. c. putat, solvendam, si letat,

In foro conscientie, Mol. l. c. addit, nisi lex verba addenda

gnificantia pœnam ante sententiam solvendam, ex amittit

se. Nisi pœna.) Navar. c. 23. nu. 67. Sot. l. c. concl. 2. Cajet. 2. 2. q. 62. art. 3.

Covar. l. c. n. 16. vers. nemo. Mol. d. 96. vers. ut non sit incapax.)

Sot. l. 4. q. 5. art. 1. col. 7. Testatore) Castro de leg. lib. 8. d. 9.

Pœnæ promissio in matrimoniis & sponsalibus non obligat, vid. de spons. matr. c. 29.

Pœnæ non extendendæ ultra casus jure expressos, eadem ratio videatur.

Pœnam non incurrit, qui justè non potuit facere impeditus.

A pœna legis humanæ excusat consuetudo rationabilis, itemque justa credulitas, Syl. verb. consuetudo. n. 12.

Vid. Nav. conf. 23. n. 62. Fum. vers. consuetudo. num. 3. sicut enim

Lex consuetudine abrogatur, sic etiam pœna legis consuetudine tolli potest,

non sublata lege. vid. Azor. l. c. q. 10. Innocent. Abb. Ioan. Andr. Syl. consuetudo. n. 7. & 11.

Pœna juris contra facientem, intelligitur, si opus peccatur, vid. Pan. c. 1. de eo, qui mittit. in poss. n. 13.

Pœna successiva imposita sine termino, finiri solet decennio; quod si usque ad beneplacitum imponentis, finitur etiam morte.

Pœnitentia, Pœnitens.

Vide v. Confessio, Contritio, Sacramentum, Satisfactio, Pœnitentium.

1. Sacramentum pœnitentiæ, est sacramentum consistens in actibus pœnitentis & absolventis, institutum à Deo per modum iudicii emendativi ad remissionem peccatorum. Est necessarium, tum necessitate mediæ in re, vel in voto illis qui peccarunt mortaliter post Baptismum; tum necessitate præcepti, & sine eo salus obtineri nequit à lapsis post Baptismum. Dicuntur verò remitti peccata per sacramentum pœnitentiæ in voto, quando remittuntur per contritionem, teneatque pœnitens adhuc confiteri peccata suo tempore, à quibus per contritionem fuit iustificatus. *tom 1. de Pœnitentiæ Sacramento, disput. 5. quæst. 2. punct. 2. num 1. & punct. 3. nu. 1. 2. 3. & 6.*

2. Institutum fuit pœnitentiæ sacramentum Joan. 20. quando post resurrectionem suam insufflavit in discipulos, dicens: *Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, &c.* *ib. punct. 4. n. 2.*

3. Materia remota sacramenti pœnitentiæ sunt peccata etiam venialia, quæ sunt quoque materia remota saltem sufficiens hujus sacramenti. Dixi, *sufficiens*, quia pœnitens non tenetur in confessione manifestare peccata venialia; & si aliqua confiteatur, potest alia reticere si voluerit, cum ea non sint materia necessaria, sed sufficiens tantum. Nec refert quod Ecclesia possit venialium confessionem præcipere ad maiorem utilitatem fidelium *Ibid. q. 3. punct. 1. nu 3. s. & seq.*

4. Peccatum dubium non est materia sufficiens sacramenti pœnitentiæ, quando pœnitens dubius est de facto; sicut dicendum de peccatis semel dimissis, quæ possunt esse materia non confessionis. Hinc est quod pœnitens possit aliqua peccata dimissa confiteri, & aliqua reticere, quia huiusmodi peccata non sunt materia necessaria, sed sufficiens. *Ibid. n. 9. & seq.*

5. Solus Sacerdos est minister hujus sacramenti, ut constat ex Trident. *sess. 14. c. 6.* Hinc fit, ut confessio à laico, subdiacono, aut Diacono, etiam in mortis articulo, non subsistat. *Ibid. q. 7. punct. 3. n. 1. & seq.*

6. Potestas qua Sacerdos potest à peccatis absolvere, consistit in clave ordinis & jurisdictionis, seu in caractere & jurisdictione delegata vel ordinaria. *Ibid. n. 5.*

7. Non omnis Sacerdos, per se loquendo, est sufficiens minister istius sacramenti, (præcilo mortis articulo, in quo quilibet Sacerdos, etiam excommunicatus, potest valide ab-

solvere,) cum non omnis Sacerdos habeat jurisdictionem sive ordinariam, sive delegatam. *ibid num. 7 8 & 9.*

8. Præsente Sacerdote excommunicato vitando, aut suspenso, debet simplex Sacerdos toleratus absolvere, etiamsi antea non haberet jurisdictionem absolvendis; & quia ab eo in hujusmodi casu absolutus est, non tenetur elapso eo periculo iterum eadem peccata licet reservata, confiteri. *ibid. num. 11. & seq.*

9. Habentes unum solum domicilium in aliquo loco, possunt sua peccata confiteri Parochi loci, in quo domicilium habent: nam Parochus illius loci est proprius eorum Sacerdos. Habentes duo domicilia, in quibus æquè habitant per diversa anni parte, possunt utrique Parochi in quorum parochia habent domicilia, confiteri. *ibid. punct. 2. num. 1. & 2.*

10. Proprius Sacerdos vagorum, est Parochus loci in quo vagi reperiuntur: nam actualis habitatio loci quam pro tempore habent, succedit in locum domicilii. Idem dicitur de iter agentibus, & peregrinis, qui etiam Parochi loci ad quem perveniunt, aut alteri approbato confiteri possunt, modo iter non faciant in fraudem legis, id est, ea solum de causa ut possint aliis confiteri. Sacerdos tamen approbatus in aliqua diœcesi, poterit omnes illius diœcesis ad se concurrentes audire, etiamsi ad ipsum accedant animo vitandi proprium Parochum. Sixtus IV. concessit religiosis facultatem audiendi confessiones extraneorum, modo religiosi sint approbati ab Episcopo loci. *ibid num. 4 & seq.*

11. Parochus non potest tempore Paschatis Eucharistie sacramentum administrare iis, qui debita opera confessi sunt Sacerdotibus, aut religiosis extra aut intra diœcesim exstantibus non approbatis: secus dicendum si approbati sint, & privilegio gaudeant. *ibid nu. 9.*

12. Parochus, seu alter Confessarius qui jurisdictionem in aliquem habet, potest ipsum extra propriam diœcesim audire & absolvere, cum jurisdictione quæ absque strepitu judicii exercetur, (ut in sacramentali absolutione contingit,) possit extra proprium territorium & diœcesim exerceri. *ibid. num. 10.*

13. Qui obtinuit à Sede Apostolica, vel ab Episcopo facultatem eligendi Confessarium, potest sibi eundem eligere mortuo concedente; quia hæc gratia facta non expirat morte

morte concedentis. Hæc tamen doctrina non est applicanda jurisdictioni Vicarii aut Visitatoris : nam hæc expirat morte Episcopo. *Ibid. punct. 3. num. 2. & 3.*

14. Facultas eligendi Confessarium non finitur per primam electionem, nisi aliter ex circumstantiis colligitur de mente concedentis. *Ibid. n. 4.*

15. Qui facultatem habet eligendi Confessarium idoneum, debet Confessarium ab Episcopo approbatum eligere. *Ibid. n. 5.*

16. Triplex est jurisdictio, ordinaria scilicet, delegata, & ex concessione juris. Jurisdictio ordinaria est potestas quam quis habet in alios ex officio, qualis est curam animarum habens. Delegatam dicitur habere, qui facultatem obtinuit ab habente jurisdictionem ordinariam, quales sunt deputati ad confessiones audiendas. Jurisdictio ordinaria cessat privatione dignitatis seu officii : jurisdictio delegata cessat tum lapsu temporis, tum per revocationem concedentis. *Ibid. punct. 4. §. 1. num. 6. & 7.*

17. Ille dicitur habere jurisdictionem ex concessione juris, qui absolvit eum, cui à jure vel ex privilegio concessa est facultas eligendi Confessarium. *Ibid. num. 6.*

18. Ut Sacerdos validè administret pœnitentiæ sacramentum laicis aut clericis, debet esse per examen aut alia ratione approbatus ab Episcopo jam confirmato, & habente subditos, aut à Vicario generali, aut à Capitulo Sede vacante : Episcopus tamen censetur sufficienter aliquem approbare eo ipso quod sciens & volens mandat alicui curam animarum ad tempus. Ad confessiones regularium audiendas sufficit licentia Superioris ; communis enim religiosorum usus hoc indicat. *Ibid. num. 9. & 10.*

19. Parochus non potest neque jure communi, neque particulari aliquem non alias approbatum admittere ad audiendas confessiones suorum subditorum. *Ibid. num. 12.*

20. Sacerdos qui probabiliter credit Episcopum vel Papam absolutionem ratam habiturum de futuro, non sufficienter approbatus censetur : secus dicendum, si vidente Episcopo, & non contradicente absolvit. *Ibid. n. 13. & 14.*

21. Sacerdos approbati debet ab Episcopo ipsiusmet Confessarii, neque potest Episcopus Sacerdotem non subditum approbare, cum approbatio sit actus jurisdictionis. *Ibid. num. 15. & 16.*

22. Sacerdos ab Episcopo approbatus novam licentiam à

Parocho obtinere non debet, in cuius parœcia confessiones audire intendit. Episcopus enim habet jurisdictionem in tota sua diœcesi independenter à Parochis. *Ibid. num. 17.*

23. Quod si duo præ sint eidem parœciæ, potest uterque independenter ab altero admittere aliquem ab Episcopo approbatum ad confessiones. *Ibid. num. 19.*

24. Habens privilegium eligendi Confessarium, non potest eligere Sacerdotem approbatum ab ordinario alterius diœcesis. *Ibid. num. 21.*

25. Parochus tempore Jubilæi potest eligi ad confessiones subditorum alterius parœciæ audiendas in eadem diœcesi non censetur tamen sufficienter approbatus ad confessionem tempore Jubilæi, qui alias habuit beneficium parochiale. *Ibid. num. 23. & 24.*

26. Religiosi exempti possunt de consensu sui Superioris absolvi & dispensari ab Episcopis, si se eis subdiciant. *Ib. n. 26.*

27. Religiosi qui possunt quoscumque ad se accedentes audire, non possunt absolvere religiosum alterius ordinis. *Ibid. num. 27.*

28. Novitius potest absolvi à censuris reservatis in religione, à quibus potest absolvi professus. *Ib. n. 28.*

29. Ille non censetur sufficienter approbatus, qui fuit admissus ab Episcopo sciente illum non esse idoneum: nam secundum Concilium Tridentinum debet idoneus iudicari: vallet tamen approbatio, si Episcopus aliquem iudicet idoneum qui reipsa idoneus non est. *Ib. n. 29. & 30.*

30. Ad validitatem approbationis non requiritur ut detur in scriptis, consultum tamen est dari in scriptis, & gratis, quamvis valida sit, si gratis non concedatur. *Ib. n. 32. & 33.*

31. Ut Confessarius validè pœnitentiæ sacramentum administret, requiritur in eo probitas, scientia, & cognitio eorum quæ necessaria sunt ad materiam & formam sacramentis prudentia & sollicitudo in præbendis pœnitenti opportunis & debitis remediis, & eo instraendo. *Ib. §. 2. n. 2. 4. 7. & 16.*

32. Administans hoc sacramentum in peccato mortali mortaliter peccat. *Ib. n. 3.*

33. Confessarius civitatis debet esse instructior eo, qui extra urbem confessiones rusticorum audit. Item major scientia circa Canones requiritur in excipiente confessiones clericorum, quam in eo qui laicos audit. *Ibid. num. 8. & 9.*

34. Si Confessario occurrat casus aliquis difficilis, quem

nequit statim d' solvere; nec potest tunc temporis sufficientem inquisitionem, aut consultationem adhibere, poterit absolutionem impendere, si pœnitens promittat se facturum, quod postea iudicatum & resolutum fuerit. *Ib n. 10.*

35. Confessarius inter audiendas confessiones attendere debet ad peccata, ut de illis iudicium ferat: audito tamen quolibet peccato non tenetur in particulari explicitè iudicare, an sit mortale aut veniale; & pœnitens qui bona fide confessus est Confessario nescienti discernere inter mortale & veniale, validè absolvi potest. Idem dicendum, quando Confessarius injustè absolvit, vel errat in imponenda salutari pœnitentia. Neque pœnitens tenetur iterum confiteri peccatum alias confessum, quod nunc ipse vel Confessarius cognoscit esse mortale, sed uterque ipsius gravitatem ante ignorabat. *Ibid, n. 11. & seq.*

36. Confessarius potest licitè absolvere pœnitentem nondum facta restitutione, modo pœnitens firmum habeat propositum faciendi quàm primum, quod facere tenetur *Ib n. 19*

37. Parochus potest & debet à sacramentis eos repellere, qui decimas non solvunt, nec parati sunt solvere: secus dicendum de Ecclesiastica sepultura: hoc enim jus competit Superiori & iudici in foro externo. *Ib n. 20.*

38. Confessarius tenetur pœnitentem de obligatione restitutionis admonere, quoties iudicaverit expedire: quod si pœnitentem non admonuit de restitutione facienda, non idcirco tenetur resarcire damnum quod tertius patitur ob prætermisam à Confessario admonitionem, nisi fortè ex culpa lata, aut ignorantia crassa, aut scienter consuluerit & dixerit pœnitentem non teneri: nam tunc culpabiliter exercuit actionem damnificativam: si tamen opportunè admoneat pœnitentem de restitutione facienda, censetur retrahere influxum, quem exhibuerat in damnum tertii. *Ibid. num 21. & 22.*

39. Parochus aut alius curam animarum habens, tenetur pœnitentis confessionem toties audire, quoties pœnitens vult rationabiliter confiteri, & expedit saluti pœnitentis; nisi fortè Parochus tunc temporis feris detineatur negotiis. Episcopus similiter tenetur confessiones subditorum audire, saltem in gravi necessitate, si poterit. *Ib. n. 23. & 25.*

40. Confessarius saltem ex officio tenetur absolvere pœnitentem habentem opinionem probabilem, cujus contrariam Confessarius sequitur. *Ibid. num 26. & 27.*

41. Materia proxima sacramenti pœnitentiæ sunt actus pœnitentis, videlicet, contritio, confessio, & satisfactio, quæ hæc sunt non solum partes integrales sacramenti pœnitentiæ, verum etiam essentielles, saltem confessio & contritio, seu dolor aliquis formalis, quo qui caret, non recipit sacramentum pœnitentiæ, quantumcumque habeat actum dilectionis Dei. Per *dolorem* intellige dolorem naturalem, sine quo confessio facta, etiam verbalis, est invalida. Quamvis ad fructum sacramenti requiratur attritio supernaturalis, quæ perfectior est actu naturali, de qua attritione supernaturali intelligenda sunt Concilia, dum asserunt ad sacramentum requiri attritionem. Quod si quis bona fide recipiat absolutionem, cum sola attritione naturali, validum quidem, sed informe erit pœnitentiæ sacramentum. *Ibid. quest. 3. punct. 2. n. 1. & seq.*

42. Quæres, an dolor efficax esse debeat. Resp. debere esse efficacem, & talem per quem excludatur propositum peccandi, sufficietque huiusmodi dolor elicitus ante confessionem, vel in ipsamet confessione, vel post, antequam pœnitens absolvatur. *Ibid. num. 13.*

43. Liberum est Confessario injungere satisfactionem ante vel post absolutionem. *Ibid. n. 21.*

De forma sacramenti Pœnitentiæ.

44. Forma sacramenti pœnitentiæ consistit in his verbis: *Ego te absolvo à peccatis tuis* inò ad essentiam & valorem sacramenti sufficiunt hæc duo verba explicitè prolata, *absolvo te*. Quare non est necessarium adjungere invocationem sanctissimæ Trinitatis. Neque opus est addere in forma hæc verba: *Auctoritate vel potestate mihi à Christo concessa: neque à peccatis de quibus confessus es* *Ibid. qu. 4. punct. 1. n. 1. & seq.*

45. Absolutio collata hoc modo, *Absolvatur servus Christi*, valida est, quia his verbis sufficienter exprimitur actio ministris; estque verus sensus formæ, & Sacerdos verè absolvit à peccatis, modo non adsit obex ex parte pœnitentis. *Ibid. n. 7. & 8.*

46. Mutata substantialiter forma sacramenti pœnitentiæ, irritum est sacramentum; validum est verò, quoties mutatio est solum accidentis, ut diximus de aliis sacramentis. Unde valet, si dicatur *remitto*, loco verbi *absolvo*, aut si loco particulari *ego*, dicatur *nos*, aut absolvendo Regem, *absolvo majestatem tuam*, aut, *vos absolvo*, si plures in periculo naufragii existen-